

BALANS & VOORUITZICHTEN 2018-2019

LEDEN

In cursief gedrukt: heeft zich in 2018 bij Assuralia aangesloten

AFI ESCA Belgium	Credendo - Short - Term Non - EU Risks	Mutuelle Saint-Christophe Assurances
AG Insurance	Credendo - Excess & Surety	NN Insurance Belgium
AIG Europe SA	Crelan Insurance	NN Non-Life Insurance
Aioi Nissay Dowa	DAS Rechtsbijstand	North Europe Life Belgium
Allianz Benelux	Dela	Optimco
Alpha Insurance	DKV Belgium	P&V Verzekeringen
AMMA	ELINI	Partners Verzekeringen
ARAG SE	ERGO Insurance	Patronale Life NV
AR-CO	Ethias	Precura
Argenta Verzekeringen	Euler Hermes NV	Protect
ASCO Continentale Verzekeringen	Euromaf	UBE Europe
Atradius Crédito y Caución SA de Seguros y Reaseguros	Euromex	FGA France
AVIVA Epargne Retraite (AFER EUROPE)	Europ Assistance (Belgium)	Royal & Sun Alliance Insurance Plc
AVIVA Vie (AFER EUROPE)	FEDERALE Verzekering (Arbeidsongevallen)	Satrex
AVIVA Life & Pensions UK Ltd	FEDERALE Verzekering (BOAR)	SCOR Global Life
AWP P&C NV Belgian Branch (Allianz Global Assistance)	FEDERALE Verzekering (Leven)	SCOR GLOBAL P&C SE
AXA Belgium	FIDEA	Securex – Allerlei risico's
AXIS Specialty Europe SE	Fonds de Garantie Voyages	Securex (Arbeidsongevallen)
Baloise Belgium	Foyer Assurances	Securex Leven
Belfius Verzekeringen	Foyer Assurances Vie	Sirius International
<i>Builders Direct SA</i>	Generali Belgium	SMA SA
Cardif Assurance Vie	Hagelunie	Swiss Re
Cardif Assurances Risques Divers	IPA (AXA Assistance)	Tokio Marine Kln Insurance Ltd
CDA	Justitia	Touring Verzekeringen
Chubb European Group Limited	KBC Verzekeringen	TVM Belgium
Cigna Life Insurance Company of Europe	L'Ardenne Prévoyante	Wealins SA
COFACE	MAPFRE RE	XL Insurance Company Ltd
Compagnie Française de Défense et de Protection	<i>Monceau Générale Assurances</i>	Zurich Insurance plc - Belgium branch
Corona	MSIG Europe AG - Belgium Branch	
CPH Life	Munich Re	

Toestand op 01/02/2019

Laatste situatie beschikbaar op de site www.assuralia.be

RAAD VAN BESTUUR

VOORZITTER

Hans DE CUYPER, CEO - AG Insurance

ONDERVOORZITTER

Hilde VERNAILLEN, CEO - P&V Vivium

GEDELEGEERD BESTUURDER

Philippe COLLE

LEDEN

Rudy BENMERIDJA, Country Manager - MS Amlin Insurance

Luc BOGHE, General Manager Reinsurance - OBE Europe

Christophe CHERRY, Algemeen Directeur - Atradius Credito y Caución

Herman FALSTÉ, Directeur-Afgevaardigd Bestuurder - AMMA

Henk JANSSEN, CEO - Baloise Belgium

Edwin KLAPS, Managing Director Broker Channel and Non-Life Insurance Development - AG Insurance

Jean-Michel KUPPER, Bestuurder-Directeur - AG Insurance

Annie LAFORET, Executive Vice President - SCOR Global Life

Philippe LALLEMAND, CEO - Ethias

Silke LAUTENSCHLÄGER, CEO - DKV Belgium

Bernd LEHMANN, CEO - Euler Hermes NV

Christophe MARIUS, CEO - AXA Assistance

Tom MEEUS, CEO - FEDERALE Verzekering

Wilfried NEVEN, General Manager - Allianz Benelux

Rebecca RAMBOER, Gedelegeerd Bestuurder - Protect

Edwin SCHELLENS, CEO - Fidea

Stéphane SLITS, CEO - AXA Belgium

Mireille URLUS, CEO - ARAG SE Branch Belgium

Jan VAN AUTREVE, CEO - NN Insurance

Dirk VANDERSCHRICK, CEO - Belfius Verzekeringen

Erika VAN DYCK, CEO - DAS Rechtsbijstand

Patrick VANDOREN, Directeur - KBC Verzekeringen

Dorsan van HECKE, CEO - Generali Belgium

Jef VAN IN, CEO - AXA Belgium

Hans VERSTRAETE, Algemeen directeur - KBC Verzekeringen

Benoît VERWILGHEN, Vice CEO & CFO - Ethias

De leden van het Uitvoerend comité zijn in groen aangeduid

Toestand op 01/02/2019

Laatste situatie beschikbaar op de site www.assuralia.be

AFDELINGSVERGADERINGEN EN COMMISSIES

ARBEIDSONGEVALLEN

Voorzitter : **Wilfried NEVEN**, Allianz Benelux
Ondervoorzitter : **Marc EUBEN**, KBC
Verzekeringen

AUTO

Voorzitter : **Luc KRANZEN**, Ethias
Ondervoorzitter : **Kurt VAN BRUYSEL**,
AXA Belgium

BRAND EN ZAAKSCHADEVERZEKERINGEN

Voorzitter : **Stéphane SLITS**, AXA Belgium
Ondervoorzitter : **Bertrand ROOSEN**,
AG Insurance

GEZONDHEID

Voorzitter : **Emmanuel de TALHOUËT**,
DKV Belgium
Ondervoorzitter : **Annick MAENHOUDT**,
AG Insurance

HERVERZEKERING

Voorzitter : **Luc BOGHE**, QBE Europe
Ondervoorzitter : **N.**

HULPVERLENING

Voorzitter : **Christophe MARIUS**,
AXA Assistance
Ondervoorzitter : **N.**

KREDIET-BORGTICHT

Voorzitter : **Christophe CHERRY**,
Atradius Credito y Caución
Ondervoorzitter : **N.**

LEVEN

Voorzitter : **Jean-Michel KUPPER**,
AG Insurance
Ondervoorzitter : **Frank FRIPON**,
KBC Verzekeringen

ONGEVALLEN GEMEEN RECHT

Voorzitter : **Patrick VANDOREN**,
KBC Verzekeringen
Ondervoorzitter : **Bertrand ROOSEN**,
AG Insurance

RECHTSBIJSTAND

Voorzitter : **Mireille URLUS**,
ARAG SE Branch Belgium
Ondervoorzitter : **Marnik VANHAVERBEKE**,
AXA Belgium

TRANSPORT

Voorzitter : **Jacques PETIT**, AIG Europe SA
Ondervoorzitter : **N.**

VOORZITTERS VAN DE COMMISSIES

Adviserende Artsen-Verzekeraars :
Piet CALCOEN, DKV Belgium
Communicatie en Informatie :
Hans VERSTRAETE, KBC Verzekeringen
Distributie :
Christophe de MORAES, Baloise Insurance
Fiscaliteit : **Benoit VERWILGHEN**, Ethias
Fraude : **Jef VAN IN**, AXA Belgium
Juridische Studies en Controle :
Serge JACOBS, Ethias
Productiviteit :
Joris SMEULDERS, Baloise Belgium
Risk & Finance :
Philippe DE LONGUEVILLE, P&V Verzekeringen
Sociale Aangelegenheden :
Jan TOMMISSEN, Allianz Benelux

INHOUD

LEDEN	I
RAAD VAN BESTUUR	II
AFDELINGSVERGADERINGEN EN COMMISSIES*	III
INTERNE ORGANISATIE VAN ASSURALIA	IV/V
<hr/>	
VOORWOORD	2
TENDENSEN 2018	3
POLITIEKE OMGEVING	8
DE BELGISCHE VERZEKERINGSMARKT IS EN BLIJFT EEN SERVICEMARKT	13
Dialogo met de Voorzitter, Hans De Cuyper, en de Ondervoorzitter, Hilde Vernailen	
LEVENSVERZEKERING	17
SCHADEVERZEKERINGEN EN ARBEIDSONGEVALLEN	21

* De site www.assuralia.be geeft de samenstelling weer van de Afdelingsvergaderingen

Sterke fundamenten om te bouwen aan een positieve toekomst...

2018 bezorgt de verzekeraars een goed gevoel. Een gezonde concurrentie in de schadebranches garandeert een evenwicht tussen rendabiliteit en solvabiliteit voor de verzekeraars enerzijds en toegankelijkheid tegen betaalbare prijzen anderzijds. Na de eerdere remonte van tak 23, groeit nu ook de hele tak leven. De blijvende bewustwording rond pensioenen en de uitbouw van de tweede en derde pijler dragen hiertoe bij. Het effect van de lage rente is intussen goed opgevangen door de verzekeraars. De betaalbaarheid van de individuele verzekering medische kosten vergt echter extra aandacht. De rigide regels omtrent de tarificatie van de hospitalisatieverzekering bedreigen de rendabiliteit op lange termijn en hinderen de uitbouw van deze markt.

2019 staat in het teken van verkiezingen. Samen met dit jaarverslag verschijnt het politieke memorandum van Assuralia, als een brug tussen de stand van zaken en de belangrijkste uitdagingen voor de toekomst waarvoor de verzekeraars rekenen op een goede samenwerking met de nieuwe regeringen. De maatschappelijke rol van de verzekeraars staat daarbij centraal. Met nagenoeg 245 miljard euro belegde technische voorzieningen, spelen zij immers een essentiële rol in de gemoedrust van onze burgers en de financiering van de overheid en onze economie. Bijkomende stimulansen voor aanvullende pensioenen zijn wenselijk om onze bijdrage aan de Belgische economie te bestendigen.

De snel wijzigende omgeving en de technologische ontwikkelingen schreeuwen om aanzienlijke investeringen en reglementaire stabiliteit. Als belangrijke werkgever hebben we nood aan een constructieve dialoog rond een verdere flexibilisering van onze arbeidsmarkt, het beschermen van de werkgelegenheid en het opbouwen van nieuwe expertise.

Drie jaar na de aanslagen van Brussel bevestigen de verzekeraars hun voorstellen om de regelgeving te verbeteren. In het belang van alle burgers vragen we enige daadkracht om op onze voorstellen in te gaan.

Tenslotte bereiden we ons voor op de eerste herziening van het Solvency II framework in 2019 en 2020. In dialoog met de toezichthouder hebben we een unieke opportuniteit om de kapitaalsbehoeften van de verzekeraars beter af te stemmen op de lange termijn engagementen naar onze klanten.

Wat ruim 40.000 verzekeringsprofessionals nog meer bezighoudt, leest u, bondig verwoord, in de volgende bladzijden: wij wensen u een aangename lectuur toe.

Philippe Colle, Gedelegeerd Bestuurder

Hans De Cuyper, Voorzitter

TENDENSEN 2018

Volgens de eerste schatting van het incasso van de Belgische verzekeringsmarkt stijgen de premies in 2018 met 1,6 miljard euro, na dalingen in 2015 en 2016 en een zeer geringe stijging in 2017. Het incasso bedraagt 28,7 miljard euro, of 5,9 % meer dan in 2017.

Schadeverzekeringen kennen in 2018 (+3,4 %) een sterkere groei van het incasso dan in 2017 (+2,2 %) en 2016 (+1,5 %). Het premie-inkomen Niet-Leven bedraagt 12,5 miljard euro in 2018. Rekening houdend met de inflatie die de laatste jaren vrij constant rond de 2 % ligt, noteren de premies voor de schadeverzekeringen in reële termen een daling in 2016, een quasi status quo in 2017 en een stijging in 2018. *“Een incasso in lijn met de inflatie bevestigt de hoge toegankelijkheid, de betaalbaarheid, van de verzekeringen”*, merkt voorzitter Hans De Cuyper op.

SCHADEBRANCHE VOORUIT, OP AUTO NA

De evolutie van het incasso in de Motorrijtuigenbranche verschildt naargelang de tak: voertuigcasco kent in 2017 en 2018 een groei van bijna 3 % tegenover een groei van bijna 1,5 % in 2016, als een gevolg van de toegenomen verkoop van nieuwe voertuigen de voorbije jaren. De groei voor de tak BA motorrijtuigen vertraagt daarentegen tot 0,3 % in 2018, tegenover 0,6 % in 2017 en 1,2 % in 2016, door een licht dalende gemiddelde premie. Het incasso voor de hele Motorrijtuigenbranche neemt in 2018 toe met 1,3 %.

Nadat het premie-inkomen voor de tak Arbeidsongevallen in de periode 2013-2017 jaarlijks daalde, volgt een stijging met 2,3 % in 2018. Ook de premies voor andere ongevallenverzekeringen gaan alweer op en neer, met een groei van 4,1 %, tegenover een afname van 2,4 % in 2017.

Het incasso voor de tak Ziekte neemt in 2018 toe met 8,5 %. Terwijl het incasso gewaarborgd inkomen stijgt met 4,0 %, neemt dat van de collectieve ziektekostenverzekering toe met 11,6 %. Het incasso van de individuele ziektekostenverzekering

stijgt in 2018 met 6,9 %, deels door toedoen van de evolutie van de medische index. De evolutie van de leeftijdsonafhankelijke medische index bedraagt in 2017 4,4 % voor de éénpersoonskamer en 3,2 % voor kamers met twee of meer bedden¹. “De evolutie van de premies volgt uit de toename van de kosten én de toename van de vraag”, aldus Hans De Cuyper.

In 2018 kent de tak Brand een groei van 3,2 %, deels als gevolg van de hogere ABEX-index die op jaarbasis met 2,8 % hoger klimt in januari 2018. Algemene BA (+4,5 %), Rechtsbijstand (+4,5 %) en Hulpverlening (+3,6 %) zien eveneens hun premie-inkomen stijgen met meer dan het inflatiecijfer. De takken Transport (+1,7 %) en Diverse geldelijke verliezen (+1,0 %) noteren een groei die lager ligt dan de inflatie terwijl het incasso voor de tak Krediet en Borgtocht (-0,3 %) daalt.

Door de stormen en overstromingen in de eerste helft van 2018 daalt het saldo voor het geheel van schadeverzekeringen in 2018 ten opzichte van 2017, wat een rustig jaar was op dit vlak. Niettegenstaande de daling van het saldo blijven de schadeverzekeringen in 2018, al was het maar technisch gezien rendabel, “een optimum nabij”, volgens de voorzitter van Assuralia. Hij wordt daarin bijgetreden door vice-voorzitter Hilde Vernailen, die ook het hoge service-gehalte en het vertrouwen dat de markt geniet onderlijnt.

VRAAG NAAR LEVEN VEERT OP

Volgens cijfers tot september 2018 stijgen de premies voor **Levensverzekeringen** in 2018 met 8,0 % tot 16,3 miljard euro, de eerste significante groei van dit incasso sinds 2012. Individuele levensverzekeringen met gewaarborgde rente stijgen in 2018 met 4,5 %, na een daling van 17,1 % in 2017, en zijn nu goed voor 6,5 miljard euro. In de periode 2003-2012 was dat jaarlijks nog meer dan 11 miljard, maar de verhoging van de premietaks tot

¹ De medische index kan pas effect sorteren op de omzet van het volgende jaar, in dit geval 2018.

2 % in 2013, in combinatie met aanhoudende lage rentevoeten, had de vraag gekelderde.

Levensverzekeringen tak 23 individueel, die verbonden zijn aan beleggingsfondsen, groeien in 2018 het sterkst. Het premie-inkomen neemt toe met 12,4 % tot 3,5 miljard euro, tegenover 3,1 miljard euro in 2017. De vraag naar deze producten hangt sterk af van fiscale aspecten, de inwisselbaarheid met andere financiële producten, het beursklimaat en de economische context. *“Makelaars kennen een merkbare stijging in de verkoop van tak 23-producten”*, noteert de voorzitter van Assuralia.

Groepsverzekeringen doen het goed in 2018. De premies in deze tak nemen met 11,3 % toe tot 5,9 miljard euro, tegenover een stijging met 5,4 % in 2017 en een daling van 1,6 % in 2016.

Waar de technische voorzieningen voor de schadeverzekeringen en de groepsverzekeringen jaarlijks blijven toenemen, kalven die voor de individuele levensverzekeringen met gewaarborgde rente sinds 2012 jaarlijks lichtjes af. Ze bedragen zo in 2017 ongeveer 10 miljard euro minder dan in 2012. Deze dalende trend zet zich in 2018 voort.

De definitieve cijfers, die in het najaar op www.assuralia.be te vinden zijn, zullen een vollediger beeld van deze evolutie geven.

VERRICHTINGEN	INCASSO'S (miljoenen euro)
	2017
Totaal niet-leven en leven	27 112
Totaal leven	15 065
Leven individueel	9 763
Gewaarborgde rente (tak 21-22)	6 212
Beleggingsfondsen (tak 23)	3 114
Kapitalisatie (tak 26)	437
Leven groep	5 302
Gewaarborgde rente (tak 21)	5 042
Beleggingsfondsen (tak 23)	260
Niet-leven	12 047
Ongevallen, zonder AO	400
Arbeidsongevallen (AO)	1 074
Ziekte	1 654
Auto	3 789
Brand	2 904
Algemene BA	950
Andere verrichtingen niet-leven	1 276

NOMINALE GROEI (%)

	2018 (schatting)	2016/2017	2017/2018 (schatting)
	28 723	0,3%	5,9%
	16 268	-1,1%	8,0%
	10 366	-4,3%	6,2%
	6 490	-17,1%	4,5%
	3 501	43,4%	12,4%
	375	-19,1%	-14,1%
	5 902	5,4%	11,3%
	5 304	2,7%	5,2%
	598	115,6%	129,7%
	12 455	2,2%	3,4%
	416	-2,4%	4,1%
	1 098	-0,2%	2,3%
	1 795	6,6%	8,5%
	3 839	1,4%	1,3%
	2 998	2,4%	3,2%
	993	2,2%	4,5%
	1 315	2,5%	3,0%

Bron: Assurallia, extrapolatie na 3de trimester 2018

POLITIEKE OMGEVING

EEN JURIDISCH KADER IN BEWEGING

Het minste dat we kunnen vaststellen, is dat de verzekeraars aan het einde van deze legislatuur een groot aantal werven op te volgen hebben. Wanneer dit jaarverslag naar de drukker gaat, wachten de verzekeraars – bovenop op een aantal zaken die elders in dit jaarverslag aan bod komen – op een wetsherziening die hen in staat moet stellen slachtoffers van **aanslagen** beter te helpen. De verzekeraars stellen een eenvoudigere werkwijze voor om deze slachtoffers ongeacht de plaats of het gebruikte middel (vuurwapen, voertuig, vergif, ...) te vergoeden: volgens dat voorstel beheert één verzekeraar de opvang van het slachtoffer.

Met haar onderzoek naar de **hervorming van het aansprakelijkheidsrecht** waagt de regering zich buiten de engagementen in de regeringsverklaring en de verwachtingen van het Parlement. Hierbij is het risico op dwalingen niet ondenkbaar, bijvoorbeeld als de uitvoerende macht aansprakelijkheidsstelsels 'zonder fout' zou invoeren of de reikwijdte van de 'familiale' verzekering zou uitbreiden. Zo loopt er trouwens ook nog een project voor de codificatie van het verzekeringsrecht dat verder gaat dan een redelijke herziening van de bestaande bepalingen, en dat zelfs problemen zou kunnen veroorzaken waar er geen zijn.

Ondertussen hebben de verzekeraars zich aangepast aan de nieuwe richtlijn over de **verzekeringsdistributie** en werken ze samen met de federaties van tussenpersonen aan een gedragscode inzake de 'inducements' of voordelen die worden toegekend bij de productie van contracten. De sector heeft zich ook uitgesproken over het statuut van de verzekeringsagenten en daarbij de zorg geuit dat een klant moet weten welke band er bestaat tussen een agent en de onderneming waarvoor deze polissen aanbiedt. De agent moet hierbij wel een volledige service aan zijn klanten kunnen blijven verlenen. Parallel hieraan neemt Assuralia deel aan het overleg over het statuut van de underwriting agencies die gemachtigd zijn om voor rekening van een verzekeringsonderneming overeenkomsten uit te schrijven die deze onderneming binden.

Sinds de goedkeuring van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties – of zelfs daarvoor al – houden de verzekeraars rekening met de invalshoek **duurzaamheid** in hun beheer. Zij kunnen zich namelijk van nature vinden in veel van de principes die uit deze inventaris voortvloeien. Nu wordt hen ook gevraagd, in het bijzonder onder de impuls van de Europese toezichthouder (EIOPA), om deze bekommernissen formeel te integreren in hun productbeheer, hun beleid rond belangenconflicten en zelfs hun beleggingsbeleid.

Ook de **technologische vooruitgang** is afhankelijk van regelgevende aspecten: hoewel de verzekeraars de ontwikkeling van de fintechs niet langer als een bedreiging zien en steeds meer oog hebben voor de mogelijkheden tot samenwerking, zijn er nog administratieve moeilijkheden weg te werken, met name voor een vlottere raadpleging van de gegevens van het rijksregister. De vereiste dat de klant hiervoor zijn expliciete toestemming moet geven, bemoeilijkt het contact met de klant en de rechthebbenden na bijvoorbeeld een verhuis of overlijden.

HUMAN RESOURCES:

TEGELIJK HET HEDEN EN DE TOEKOMST BEHEREN

Het spreekt vanzelf dat de verzekeringssector zijn personeel met oog op de toekomst beheert: talent op het vlak van toezicht op het beheer (zowel juridisch als cijfermatig) en het actuariaat zijn erg gegeerd op een krappe **arbeidsmarkt**. Ook de goede beheersing van de landstalen is een gezochte vaardigheid. Van de 1.651 medewerkers die in 2017 zijn aangeworven, zijn meer dan de helft vrouwen; bij 40 % van de nieuwe jobs gaat het om kaderfuncties vanaf het moment van de aanwerving. Het totale personeelsbestand daalt terwijl de gemiddelde leeftijd stijgt. De sector dringt er bij de overheid op aan om maatregelen te vermijden die, zoals de taks op de levensverzekering, de activiteit in de sector torpederen en ernstige gevolgen hebben voor de werkgelegenheid. Ondertussen voeren de sociale partners van de sector het sectoraal akkoord van februari 2018 uit: dit combineert de toekenning van een premie, budgetten voor opleiding én een grotere flexibiliteit om tegemoet te komen aan de vraag naar beschikbaarheid die leeft bij de klanten en aan de digitalisering. Waar er ondanks alle inspanningen toch ontslagen vallen, staan de erkenning en de certificering van de verworven competenties voorop om een doorstart te bevorderen.

PRUDENTIEEL EN BOEKHOUDKUNDIG KADER

Op prudentieel vlak zijn de verzekeraars het eens met de vaststelling van de controle-autoriteit dat de markt beantwoordt aan de vereisten inzake **solvabiliteit**: de geleverde inspanningen stellen de ondernemingen in staat hun risico's op elk vlak onder controle te houden, zodat zij zich met kennis van zaken kunnen toeleggen op hun kernactiviteiten. Ook de toegestane vereenvoudigingen voor de rapporteringen aan de Nationale Bank zijn welkom: het aantal opgemaakte rapporten is immers geen graadmeter voor de kwaliteit van het risicobeheer. De blikken zijn nu gericht op de Europese termijnen die zijn vooropgesteld voor een herwerking van het kader. Het gaat hier meer bepaald om aanpassingen aan de parameters

voor de berekening van de technische voorzieningen in meerdere takken, om de versoepeling van de kapitaalbuffers bij beleggingen in niet-beursgenoteerde obligaties en private equity (2018) en, met 2020 in het vooruitzicht, om een herziening van de vereisten bij langetermijnbeleggingen. De verzekeraars willen wel degelijk hun rol van institutionele beleggers opnemen, of ze dat nu doen via de aankoop van leningen van ondernemingen of van aandelen. Zij willen ook langetermijnproducten aanbieden die een antwoord bieden op de stijgende levensverwachting. De eerste versie van de richtlijn schrikt hen echter af om zich te wagen aan dergelijke beleggingen en activiteiten. Het komt erop aan het kader te corrigeren dat in buitensporige mate aanzet om de reserves te beleggen in overheidsleningen met een zwak rendement. Anders kan men even goed het gewaarborgd rendement terzijde schuiven en alleen nog formules aanbieden waarin de verzekerde het risico draagt dat inherent is aan volatiele beleggingen (de levensverzekeringen van 'tak 23'). Het rigide kader speelt takken als de aanvullende pensioenen en de dekking van arbeidsongevallen en andere lichamelijke letsels nodeloos parten. En dat terwijl de verzekeraars niet eens blootstaan aan het risico om de beleggingen in kwestie vroegtijdig te moeten liquideren. Assuralia vraagt ook om een heroverweging van de correctie voor volatiliteit, die noodzakelijk is voor de berekening van de voorzieningen. Zo kan er op een accuratere manier rekening worden gehouden met de tijdelijke waardeveranderingen op de balans van de verzekeraars. De risicomarge ten slotte, een theoretische aanvulling op de technische voorzieningen, is een bijzonder dure zaak geworden in het huidige lagerenteklimaat.

Een ander boekhoudkundig aspect dat de verzekeraars mobiliseert, is de invoering van de **IFRS 17-norm** voor verzekeringsovereenkomsten. Een nieuwe norm dringt zich inderdaad op als vervanging van de twintig jaar oude, diverse overgangsprincipes. De verzekeraars hebben hierbij twee precieze vereisten:

- > ten eerste: de pre-implementatieoefeningen brachten grote problemen aan het licht, die zelfs kunnen leiden tot een verval van de resultaten of incoherenties in wat een oefening in transparantie zou moeten zijn. Dit moet worden opgelost vóór de norm in werking treedt;
- > ten tweede: er moet voldoende tijd zijn om op het vlak van human resources en processen het nodige te doen om de goede toepassing van de norm mogelijk te maken.

Vandaar het pleidooi om deze norm pas op 1 januari 2023 in werking te laten treden in plaats van op 1 januari 2021. Naar dit verzoek om uitstel werd maar half geluisterd, want de bevoegde instantie sprak zich uit voor een inwerkingtreding begin 2022 en zal in de tussentijd nog overleg organiseren.

De Engelse uitdrukking 'the tail that wags the dog' verwijst naar een situatie waarin de staart met de hond kwispelt in plaats van omgekeerd. Wat de rapportering betreft, vinden de verzekeraars het vooral belangrijk dat het referentiekader berust op een denkoefening over het maatschappelijke belang van de risico's die de verzekering kan dekken om te beantwoorden aan de behoefte aan veiligheid bij de verzekerden. En niet op een visie die in een ivoren toren tot stand kwam. Ook hier willen ze kunnen rekenen op een stevig en stabiel kader.

Interview

DE BELGISCHE VERZEKERINGSMARKT IS EN BLIJFT EEN SERVICEMARKT

Dubbelinterview met een bijzondere blik op de sector door Hans De Cuyper en Hilde Vernailen

Het klimaat en de klimaatverandering: er is vandaag geen ont-snappen aan. Is het zo dat de verzekeringsondernemingen op de Belgische markt sinds kort speciaal oog moeten hebben voor natuurrampen?

Op het vlak van natuurrampen zouden we 2018 eerder een normaal jaar durven te noemen, terwijl 2017 een absoluut zeer goed jaar was. We volgen het van nabij. Waar vroeger de kosten van natuurrampen beschouwd werden als een uitzonderlijke gebeurtenis, worden die extra kosten nu meer en meer aanzien als een vast deel van de schadelast voor een verzekeraar. Het is 'the new normal'. Een jaar als 2017 wordt als uitzonderlijk positief bekeken. De norm voor wat als normaal beschouwd wordt rond het klimaatfenomeen is opgeschoven. Ook bij de financiële analisten overigens. Vroeger konden twee stevige stormen op één jaar als uitzonderlijk beschouwd worden en kon je op basis daarvan jaarcijfers interpreteren. Vandaag wordt dit door de analisten gezien als een recurrent gegeven. Daarnaast moeten we toch opmerken dat de Belgen over een zeer goede dekking natuurrampen beschikken en dat de meeste verzekeringsondernemingen goede herverzekeringsstructuren hebben om belangrijke natuurrampen op te vangen.

De digitale revolutie heeft een onmiskenbare impact op onze maatschappij, onze levensstijl en onze economie. Hoe gaat de verzekeringssector om met de digitale omwenteling?

Het is niet zo dat de digitalisering de voorbije twee à drie jaar plots uit de lucht is komen vallen. Het is een evolutie die zich intussen al 25 à 30 jaar aan het doorzetten is. De digitalisering heeft de sector steeds enorm geholpen om de klantenervaring te verbeteren en de concurrentiepositie van zowel de ondernemingen als van alle distributiekkanalen verder te ontwikkelen.

En wat met InsurTech als aanstormende ontwikkeling?

Tot voor kort bekeken we InsurTech veelal als disruptieve innovatie in de verzekeringssector. De sector aanzag deze spelers als concurrenten en een bedreiging die met nieuwe technologieën, veel impact zouden hebben op de verzekeringsmarkt. Vandaag zien we nu toch meer toenadering tussen de verzekeringssector en de fintechspelers - meer mogelijkheden tot partnerships en zien we samenwerkingen ontstaan die het bestaande model versterken.

In welke mate heeft de digitalisering een impact op de werkgelegenheid in de sector?

Er is een potentiële impact op werkgelegenheid. Vooral de inhoud van de taken verschuift. We moeten als verzekeraars goed investeren in de opleiding en in de mobiliteit van onze medewerkers. We moeten toezien op een - om het met een duur woord te zeggen - optimale 'employability' zodat we de aanwezige mensen zo lang mogelijk aan boord kunnen houden. Of de digitalisering uiteindelijk per definitie moet leiden tot minder tewerkstelling in de sector, daarover zijn de meningen verdeeld.

De digitalisering mag dan al geen nieuw fenomeen zijn, de snelheid waarmee ze zich doorzet ligt toch aanzienlijk hoger dan vroeger?

Dat wel ja. Het gaat steeds sneller. Ook de kwaliteit van de gebruikservaring neemt razendsnel toe. Vroeger moest je als gebruiker al stevig onderlegd zijn om in de digitale wereld mee te kunnen. De apps en interfaces van vandaag zijn intuïtief, klantgericht en klantvriendelijk.

Is de sector volledig mee met de digitaliseringstrein of hebben we een achterstand goed te maken?

Waar we drie jaar terug als sector soms dachten dat we niet helemaal mee waren, dat we wat oubollig waren, hebben we nu het gevoel dat de uitdaging er veel meer in ligt om de klant te overtuigen om mee te gaan in de digitale evolutie.

De klant wil vandaag nog vaak het gemak om zijn verzekeringszaken volledig aan zijn vertrouwenspersoon over te laten. De verhoudingen tussen de distributiekkanalen in België zijn vrij stabiel gebleven.

Digitale handtekeningen, documenten downloaden, zaken online consulteren met een user ID en een password zijn zeer goed ingeburgerd bij het dagelijkse online bankieren. In de verzekeringswereld ligt dat toch enigszins anders. Zo stellen we bijvoorbeeld vast dat heel wat klanten hun password vergeten, net omdat ze het veel te weinig gebruiken. Het is geen digitale interactie die de verzekeringsconsument frequent gebruikt.

Het verbaast ons dan ook steeds weer wanneer we de manier zien waarop België op dit vlak vaak omschreven wordt. Heel wat persoonlijke ervaringen in andere Europese landen, zeker in de financiële sector, zijn een pak slechter dan wat we in België gewoon zijn. We moeten durven ontkrachten dat we in de financiële sector achteroplopen op het vlak van digitalisering. Integendeel, we zijn altijd al een voorloper geweest.

Ander cruciaal element binnen het digitaliseringsproces is het algemene tekort aan IT'ers. Kampt ook de verzekeringssector met een tekort op dat vlak?

Dat is inderdaad zo. En de grootste consequentie daarvan zal in de eerste plaats tot uiting komen in de kosten. Men ziet de uurlonen voor dergelijke functies de pan uit swingen. Het gebrek aan IT'ers leidt ook tot heel wat outsourcing. Als een gevolg van dat tekort gaan de prijzen en de uurlonen omhoog.

De verzekeringssector kreeg recent een lawine aan nieuwe regelgeving te verwerken, denken we maar aan GDPR, Solvency II, IDD en MIFID II. Heeft de sector die stortvloed intussen verwerkt?

We kennen allemaal de toegenomen regulering in de afgelopen jaren. De sector heeft de nieuwe regelgevingen intussen goed verwerkt en geïmplementeerd. Dit alles binnen een gezonde en

constructieve dialoog met onze toezichhouders. Denken we maar aan de recente vereenvoudiging ten opzichte van de rapportage en governance Solvency II, die er in overleg met de Nationale Bank gekomen is. Vanzelfsprekend zijn er nog wat aandachtspunten en kampen we met nog enkele naweeën van de vele regelgeving. Anderzijds zijn de kwaliteit van de markt en de dienstverlening nog versterkt. De grote stappen zijn gezet. We moeten nu blijvend blijk geven van wederzijds gezond verstand en rationalisering. Het is onze taak om op tijd en stond de nieuwe regulering onder de loep te nemen wat betreft de toegevoegde waarde voor zowel de klant als voor de verzekeringsondernemingen. En dit binnen een constante dialoog met de toezichhouders.

Laten we het, ten slotte, even hebben over het unieke karakter van het Belgische distributiemodel?

We kennen onze gelijke inderdaad niet op dat vlak. België is en blijft een servicemarkt in vergelijking met andere markten. Zo heeft België ook geen crisis doorgemaakt inzake distributie. Het vertrouwen van de consument in de verzekeringsdistributie – en we hebben het dan over zowel de bankverzekering, de makelarij, de agenten als de directe verzekering – is zeer hoog. Het professionalisme van onze mensen is zeer hoog. We stellen wel een andere tendens vast. Nog niet lang geleden dachten we dat de klant steeds meer online zelf wil gaan zoeken, vergelijken, kijken en daar zijn keuze maken. Vandaag hebben we het gevoel dat als een gevolg van de algemene druk om binnen het gezin, thuis en op het werk alles week na week rond te krijgen, de tendens groeit om iemand te hebben die de verzekeringsaangelegenheden voor de consument in handen neemt. De klant verlangt van zijn verzekeraar een intensievere begeleiding, duidelijke communicatie en dit alles in een voor hem verstaanbare omgeving. We mogen terecht trots zijn op de stabiliteit van ons distributieaanbod, versterkt met de nieuwe digitale mogelijkheden, met een groot vertrouwen van de klant en een beperkt klachtenghalte.

LEVENSVZERKERING

Bevindt de levensverzekering zich op een beslissend kruispunt? Na de ineenstorting van de verkoop van de individuele levensverzekeringsproducten – die eigenlijk niet te rijmen valt met de vergrijzing – gaat het met het incasso in deze tak in 2018 eindelijk weer de goede kant uit, ondanks de aanhoudend lage rentevoeten en het behoud van de rampzalige taks van 2 %. De verzekeraars moeten al hun verbintenissen nakomen, en bij levensverzekeringen betreffen deze meestal de lange termijn. De aanhoudend lage rente maakt de oefening er niet eenvoudiger op, maar ook de hypothese van een bruuske en sterke stijging van de rentevoeten maakt het nog lastiger. Als een dergelijke stijging zich zou voordoen, zouden tal van klanten hun levensverzekering kunnen afkopen. Gebeurt dat op grote schaal, dan kan de verzekeraar niet anders dan activa verkopen om de vervroegd afgekochte levensverzekeringen te betalen. Dit benadeelt dan weer de verzekerden die wel trouw blijven: hun winstdeling zal namelijk in de klappen delen. Om een dergelijk scenario te voorkomen, dringt een afkoopvergoeding zich op, wat vandaag niet het geval is voor afkopen die gebeuren na acht jaar looptijd.

DE KOOPKRACHT VAN DE GEPENSIONEERDEN

Het wettelijke pensioen biedt de werknemers maar een laag vervangingspercentage van hun laatste brutoloon (bijvoorbeeld 53,3 % voor 25.000 euro of 27,3 % voor 100.000 euro, voor een volledige loopbaan). Bij de zelfstandigen ligt dat percentage nog veel lager.

De inbreng van de aanvullende pensioenen (groep en individueel) maakt het mogelijk om de koopkracht en de levensstandaard van senioren op een aanvaardbaar peil te houden. Alle initiatieven die hier op een of andere manier toe bijdragen, moeten worden ondersteund.

Uiteindelijk moet elke actieve persoon toegang krijgen tot een toereikend aanvullend pensioen. Dat houdt in dat deze pensioenen moeten worden uitgebreid naar alle werknemers en zelfstandigen, maar ook dat zij moeten worden versterkt door adequate bijdragen.

Het aantal werknemers met een groepsverzekering is toegenomen tot ongeveer 2,3 miljoen. Dat is vooral te danken aan de invoering van sectorale plannen waar meer kleine en middelgrote ondernemingen en arbeiders onder vallen. Het aandeel van de loonmassa als bijdrage aan de tweede pijler, bedraagt echter gemiddeld slechts 3 %; dit zou zeker 7 % moeten zijn om te garanderen dat dit voordeel effectief aanvullend is en het lage vervangingspercentage van het wettelijke pensioen compenseert. De 'loonnorm' blijft hierbij steeds een obstakel.

Elke werknemer zou bovendien op eigen initiatief het percentage van de bijdragen aan zijn groepsverzekering moeten kunnen verhogen. Hij zou onbeperkt (tot de wettelijke grens van 80 %) vrijwillige storting moeten kunnen doen in het kader van een vrij aanvullend pensioen voor werknemers (VAPW), en vanaf een bepaalde leeftijd zelf het initiatief moeten kunnen nemen om een deel van zijn loon om te zetten in een aanvullende pensioenpremie, eventueel in het kader van een cafetariaplan, wat vandaag niet mogelijk is.

Het succes van het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen (VAPZ) en recenter nog de uitbreiding van de mogelijkheden inzake pensioenopbouw voor zelfstandigen die actief zijn als natuurlijk persoon, geven blijk van de goede wil die er is om de nodige inspanningen te leveren.

Meer dan een miljoen mensen hebben ondertussen de samenstelling van hun aanvullend pensioen geraadpleegd: dat getuigt van de groeiende interesse in de opbouw van een dergelijk pensioen.

DE BEDRIEGLIJKE SCHIJN VAN EEN EUROPEES PENSIOEN

Het project voor een persoonlijk pan-Europees pensioenproduct (PEPP) wordt voorgesteld als een universele oplossing voor de vergrijzing, die tegelijk ook de ontwikkeling van de Europese financiële markt nastreeft. Europa stelt dat het de kenmerken van dit product vastlegt en er een kader voor schept, maar de staten vrij laat op fiscaal vlak. Het project dreigt nochtans bepaalde pensioenaspecten – die per definitie de lange termijn betreffen – te negeren.

De spaarders zullen naargelang de leverancier van het product een verschillende mate van bescherming genieten, want alleen de verzekeraars zijn onderworpen aan strikte regels op het vlak van solvabiliteit en – in polissen met een rendementswaarborg – vooral ook aan een resultaatsverbintenis. Banken, beleggingsfondsen, activabeheerders en pensioenfondsen die een PEPP zouden aanbieden daarentegen, moeten het belegde kapitaal en het rendement van het pensioenproduct niet ‘garanderen’ maar alleen ‘beschermen’, wat betekent dat ze alleen gebonden zijn aan een inspanningsverbintenis.

DOELTREFFENDE INFORMATIEVERSTREKKING DANKZIJ DE DIGITALISERING

Bij alle uitwisselingen tussen leveranciers en klanten wordt digitale communicatie, in plaats van papier, de norm en het prioritaire kanaal. Er is geen reden waarom de verzekeringsondernemingen hierop een uitzondering zouden vormen binnen de financiële sector. Integendeel, de verzekerde is net vragende partij voor het gebruiksgemak dat de technologie te bieden heeft.

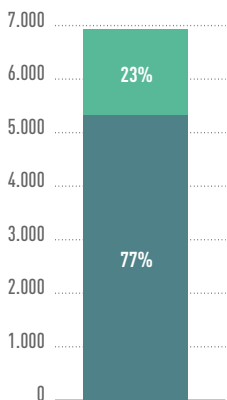
Om die uitwisselingen optimaal te laten verlopen, zouden de verzekeraars toegang moeten krijgen tot het rijksregisternummer, zodat zij op elk moment de identiteit en het huidige adres van een verzekeringnemer kunnen achterhalen. Dat zou hen een beter overzicht bieden van alle polissen die een klant heeft, zodat zij kunnen voorkomen dat deze dubbel of niet verzekerd wordt.

Digitalisering leidt tot meer operationele flexibiliteit wat het aanbod aan eenvoudige producten betreft, zoals pensioensparen of aanvullende stortingen in het kader van al onderschreven producten. Onder het mom van de bescherming van de consument is de sector verplicht allerlei documentatie aan de klanten te verschaffen, maar de meeste klanten vinden dan weer dat ze te veel documenten moeten lezen en ondertekenen wanneer ze een verzekeringsovereenkomst afsluiten.

TWEEDE PIJLER

BIJDRAGEN (miljoenen euro)

TOTAAL: 6.922

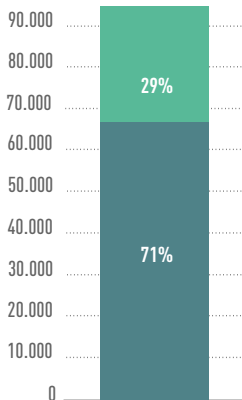

Verzekeraars

Pensioenfondsen

RESERVES (miljoenen euro)

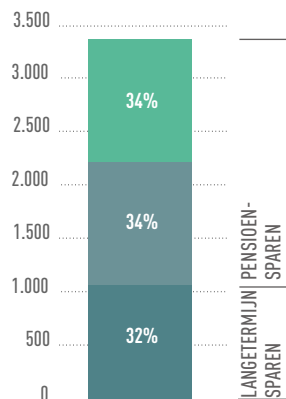
TOTAAL: 93.004

DERDE PIJLER

BIJDRAGEN (miljoenen euro)

TOTAAL: 3.392

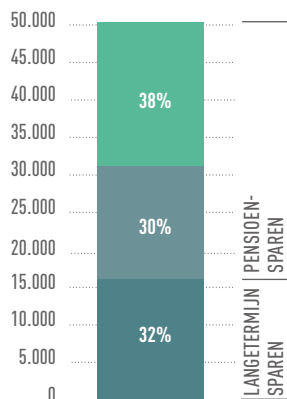

Verzekeraars

Pensioenspaarfondsen

RESERVES (miljoenen euro)

TOTAAL: 50.921

Bron: Assuralia

SCHADEVERZEKERINGEN EN ARBEIDSONGEVALLEN

HISTORISCH WEINIG BOTSINGEN

In 2017 duikt de schadefrequentie in de verplichte BA-autoverzekering (toerisme en zaken) voor het eerst onder de kaap van de 6%. Met andere woorden: iets minder dan zes op honderd in België verzekerde auto's veroorzaken binnen het jaar een ongeval. Die mooie evolutie danken we onder meer aan de verbetering van de weginfrastructuur en aan meer veiligheidssystemen in de voertuigen. Ook het aantal verkeersslachtoffers volgt die positieve trend. In 2017 telt ons land 615 verkeersdoden, een daling met 8% ten opzichte van 2016. Het aantal zwaar gewonden daalt ook met 8%. Behalve het leed en de langdurige zorg voor de betrokkenen, blijft de financiële impact van zware ongevallen hoog. De verzekeraars behandelen in de autoverzekering maar liefst **782** schadegevallen die meer dan 125.000 euro kosten (779 in 2016).

Meer cijfers over de BA Auto staan op www.assuralia.be.

WEBMODULE VOOR SLACHTOFFERS

Om de administratieve last voor slachtoffers met lichamelijke letsels te verminderen hanteren de aansprakelijkheidsverzekeraars en de rechtsbijstandsverzekeraars typedocumenten. Deze hoeft je als slachtoffer of naaste slechts één keer in te vullen. Als een andere betrokken verzekeraar dezelfde informatie vraagt kan je eenvoudigweg een kopie overhandigen of laten weten welke verzekeraar in het bezit is van het ingevulde document, samen met het referentienummer van zijn dossier.

Op Assuralia.be en ABCverzekering.be vind je de tien typedocumenten in vier talen, en begin 2019 een handige webtoepassing hiervoor.

MAZOUTTANKS: EERST KEUREN, DAN VERZEKEREN

De betrokken overheden streven samen met de petroleum- en de verzekeringssector naar een globale oplossing voor het probleem van de talrijke huishoudelijke mazouttanks die door hun

hoge leeftijd een risico op verontreiniging meebrengen. Zo'n mazoutverontreiniging saneren kan heel veel geld kosten.

De oplossing zal eruit bestaan om over een tijdspanne van drie jaar alle huishoudelijke mazouttanks te keuren en de eventuele verontreinigingen te financieren door een fonds gebaseerd op het BOFAS-fonds voor de sanering van benzinstations. De verzekeraars hebben zich geëngageerd om na deze operatie van keuringen en saneringen de consument gepaste dekkingen aan te bieden om het risico op toekomstige verontreiniging goed te verzekeren. De operatie gaat pas van start wanneer de petroleumsector klaar is met de sanering van de laatste benzinstations.

VEILIGE PECHVERHELPING

Na een geslaagd proefproject in de provincie Namen, wordt in januari 2019 in het zuiden van het land het systeem Siabis+ ingevoerd, met het oog op een verbetering en modernisering van de dringende pechverhelping op snelwegen. Op basis van de nummerplaat kunnen de federale wegpolitie en Perex (het verkeerscentrum van het Waalse gewest) de juiste bijstandverzekeraar oproepen die voor de pechverhelping een beroep doet op zijn netwerk van takelfirma's/Siabis+ partners. De ingeschakelde takelfirma voorziet, indien de politie dit nodig acht, ook een signalatievoertuig om de veiligheid van de tussenkomst te verhogen.

BETERE TOEGANG TOT HET RECHT

Bij het ter perse gaan van dit jaarverslag legt de minister van Justitie de laatste hand aan een project om de burger een ruimere toegang tot het recht te bieden. Hij doet dat door een fiscale incentive te koppelen aan het onderschrijven van een uitgebreide rechtsbijstandspolis. Die verzekering zal – volgens bepaalde voorwaarden – voortaan ook bouwgeschillen, echtscheidingen en arbeidsconflicten dekken. Het project laat advocaten toe een nieuw forfaitair systeem toe te passen voor de vergoeding van kosten en erelonen.

De verzekeringssector benadrukt dat het doel “de toegang tot het recht” moet zijn en niet de “de toegang tot het gerecht”. De hoofddoelstelling blijft het oplossen van conflicten in het belang van alle partijen, liefst langs minnelijke weg.

VERZEKERINGEN IN DE BOUWSECTOR

De ministers van Economie en Middenstand werken aan een wet die de verplichte verzekering beoogt van de beroepsaansprakelijkheid van diverse beroepen in de bouwsector. Het doel is dubbel: de bouwheer beter beschermen en de verzekeringsverplichtingen gelijkschakelen tussen architecten en andere verleners van diensten van intellectuele aard (ingenieurs, studiebureaus, projectmanagers, energie-certificateurs, landmeters, auditeurs enz.).

In 2017 regelde de wetgever al de verplichte verzekering van de tienjarige burgerlijke aansprakelijkheid; deze geldt zowel voor architecten als voor aannemers en studiebureaus, mits bepaalde voorwaarden.

KLEINE STATUTEN BETER BESCHERMD

De arbeidsongevallenverzekeraars volgen **eind 2018** nauwgezet de integratie van de zogenaamde “kleine statuten” (leerjongens, stagiairs, werklozen in beroepsopleiding, enz) in de regelgeving. Tot op heden genoten deze beroeps categorieën niet dezelfde sociale bescherming als andere werknemers als het over

arbeidsongevallen gaat. Het parlement **keurde** alvast een wetsontwerp goed dat deze verbetering mogelijk maakt.

GEZONDHEID

Keurslijf voor tarifiering dreigt aanbod aan hospitalisatieverzekeringen te doen verschralen

Momenteel blijft 22,4% van de kosten voor gezondheidszorg ten laste van de patiënt. Dat is aanzienlijk en vooral zwaar wanneer het gaat om een hospitalisatie of ernstige ziekte. Het wekt dan ook geen verbazing dat meer dan 8 miljoen Belgen bij een hospitalisatieverzekering zijn aangesloten om het zekere voor het onzekere te nemen. Voor hen is het dan ook bijzonder belangrijk dat deze aanvullende verzekering, of het nu om een collectieve of individuele polis gaat, een levenslange dekking biedt.

Het aanbod van de ziekteverzekeraars beperkt zich niet tot ziekenhuisopnames, maar dekt ook ambulante zorg, tandzorg en zorg bij hulpbehoefendheid.

Maar als het op langetermijnverbintenissen aankomt, kan niemand voorzien hoe de medische kosten en de hospitalisatiekosten zullen evolueren tijdens de komende 10, 20, 30, laat staan 40 jaar – behalve dan dat ze zullen stijgen. Ook de evolutie van de financiering van de ziekenhuizen, een belangrijk onderdeel hiervan, is niet te voorspellen. De premies zullen deze evoluties hoe dan ook moeten volgen.

De onlangs ingevoerde medische index moest dit proces omkaderen, maar slaagt daar slechts voor een zeer klein gedeelte in. Een index geeft namelijk maar een gemiddelde weer, terwijl de portefeuilles van de verzekeraars grote verschillen in samenstelling vertonen. Het is onhoudbaar om de tarifiering voor een levenslange waarborg in een dergelijk keurslijf te blijven dwingen. Dat zou er namelijk toe leiden dat de verzekeraars – die al niet erg talrijk zijn in deze tak – zich genoodzaakt zien hun aanbod te beperken, of dat zij zelfs in de verleiding komen om zich uit de markt terug te trekken.

Philippe COLLE 642
Gedelegeerd Bestuurder

Sabine CASTILLE 642
Directiesecretaresse

NIET-LEVENVERZEKERINGEN & HERVERZEKERING

Bruno DIDIER 660
Directeur

Anouchka WYME 721

Directiesecretaresse

Bernard DESMET 676

Brand- en Diefstalverzekeringen

Alexander HANS 673

Aansprakelijkheidsverzekeringen,

Rechtsbijstand, Hulpverlening

Bernadette VAN CROMBRUGGHE 892

Arbeidsongevallenverzekeringen

Ives VERBAEYS 671

Autoverzekeringen

LEVENVERZEKERINGEN & GEZONDHEID

Bart VANDERMEIREN 883
Directeur

An NEYNS 881

Directiesecretaresse

Isabelle BASTIEN 894

Raadsgeneesheren - studies

Sammy BOGAERT 882

Levensverzekering Individueel

Frank RIETJENS 886

Levensverzekering Collectief

Virginia SCHREURS 885

Levensverzekering Individueel

Melissa THIRION 725

Gezondheid

STUDIES, PRODUCTIVITEIT, FRAUDEPREVENTIE, OPLEIDING EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN

Gino LEROY 760
Directeur

Pascale PETIAU 651
Directiesecretaresse

VERZEKERINGSTECHNISCHE STUDIES

Rita THYS 746
Directeur

Françoise GILSON 741

Directiesecretaresse

Carine HÉLIN 743

Technische studies

Caroline JOYE 744

Technische studies

Alex MASELIS 745

Technische studies

Anton MERCELIS 738

Technische studies

Ivo VAN UFFEL 747

Technische studies

SOCIALE ZAKEN

Serge DEMARRÉE 890
Directeur

Sabine CASTILLE 642

Directiesecretaresse

Isabelle BASTIEN 894

Sociaal recht - studies

JURIDISCHE & FISCALE STUDIES & DISTRIBUTIE

Xavier de BEAUFFORT 652
Directeur

Colette VANDEROOST 661

Directiesecretaresse

Edwin DESNYDER 728

Fiscale studies

Melissa THIRION 725

Juridische studies & documentatie

Charles van OLDENEEL tot OLDENZEEL 722

Bedrijfsjurist - Juridische studies

RISK & FINANCE EN EUROPESE ZAKEN

Paul WINDELS 762
Directeur

Françoise GILSON 741

Directiesecretaresse

Carine KRONAL 691

Directiesecretaresse

Marco de BEER de LAER 769

Studies Risk & Finance

Jimmy VAN DYCK 763

Studies Risk & Finance

Zoé VAN HAMME 888

Europese zaken

PERS & COMMUNICATIE

Wauthier ROBYNS de SCHNEIDAUER 690
Directeur

Carine KRONAL 691

Directiesecretaresse

François de CLIPPELE 694

Pers & Communicatie

Alan PAUWELS 697

Pers & Communicatie

Peter WIELS 692

Pers & Communicatie

INTERNE ORGANISATIE VAN ASSURALIA

OPLEIDING

Willy DE WEERDT 700

Training Manager

Marjorie DEMANNEZ 701

Development Manager

PROJECTMANAGER

Stéphane NACHTERGAELE 768

Adviseur van de directie

ONDERSTEUNENDE DIENSTEN

Jean-Philippe DEGAND 765

HR-projecten

Vanessa DEMEULEMEESTER 767

Personeelsadministratie

Benoît MONTENS 764

Normalisatie, Fraudepreventie

Stéphane NACHTERGAELE 768

Productiviteit

Xavier PATRIS 680

Information Security

Dirk RUYS 751

ICT Manager

Alain TAETS 899

Algemene diensten

Valère VANAENRODE 783

Boekhouding

Vincent WOYGNET 792

Vertaling

Toestand op 01/02/2019

De nummering bij de namen verwijst naar het doorkiesnummer (02/547.5...)

De leden van het Directiecomité zijn in groen aangeduid

COLOFON

UITGEGEVEN DOOR ASSURALIA

Beroepsvereniging van Verzekeringsondernemingen

WETTELIJK DEPOT

ISSN : 2032-8443

ONTWERP EN REALISATIE

Trinôme

DRUK EN AFWERKING

Hayez (Artoos Group)

Version française disponible sur simple demande: cia@assuralia.be

HUIS DER VERZEKERING

de Meeûsquare, 29

1000 Brussel

T +32 2 547 56 11

info@assuralia.be

www.assuralia.be

www.ABCverzekering.be

Beroepsvereniging van Verzekeringsondernemingen